

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان پژوهش و نشر

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیامی از خداوند سبحان و اعتماد بر این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر بر آیهت جایگاه دانشگاه در اتمای فرهنگ و تمدن بشری، مادانشجویان و اعضاء هیات علمی و واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخلفی نکنیم:

- ۱- اصل برات: التزام بر برات جویی از حرکت رفتار غیر حرفی و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شبه های غیر علمی می آلائند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تمهید به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تمهید به رواج دانش و اسناد نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تمهید به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تعد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تمهید به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تمهید به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تمهید به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن بهر چه سود و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی، گروه علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: برنامه ریزی درسی

عنوان :

رابطه بین هوش معنوی و انگیزه پیشرفت معلمان متوسطه شهرستان قدس

استاد راهنما:

دکتر علی اکبر خسروی

استاد مشاور:

دکتر علیرضا عصاره

پژوهشگر:

اعظم جلیلی کلهری

تابستان ۱۳۹۲

تقدیم به

ہمسرمہربان

و فرزند ان عزیزم

به پاس خوبیها، محبتها، حمایتها و لطف های بی دریغشان

و

روح پدر مہربان و خوبم کہ میدانم از این تلاشم خوشحال است

تقدیر

حمد و سپاس پروردگار عالمیان را که این توفیق را روزی و نصیبم فرمود،
اکنون که در سایه سار الطاف الهی پژوهش حاضر به پایان رسیده، بر خود لازم می‌دانم مراتب
امتنان خود را به استاذ بزرگوار می‌که از محضرشان کسب فیض نموده‌ام تقدیم بدارم:
از استاذ بزرگوار و ارزنده جناب آقای دکتر علی اکبر خسروی که راهنمایی این پایان نامه را به عهده داشته‌اند و در
طول تحصیل و تمام مراحل این پژوهش از راهنمایی‌های عالمانه ایشان بهره‌فراوان برده‌ام،
از استاد مشاورم دکتر علی رضا عصاره به جهت حسن خلق و راهنمایی‌هایشان،
از خانم دکتر یلدا دلکشانی که زحمات داور می‌پایان نامه اینجانب بر عهده ایشان بوده و در طی مدت تحصیل نیز از
راهنمایی‌های ایشان بهره‌فراوانی را برده‌ام،
و از دختر عزیزم فرزانه که در ویراستاری این پایان نامه کوشش فراوان نموده،
کمال تشکر و قدردانی را دارم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب اعظم جلیلی کلهری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۰۰۷۵۵۴۵۲ در رشته علوم تربیتی که در تاریخ ۹۲/۶/۱۹ از پایان نامه خود تحت عنوان: رابطه بین هوش معنوی و انگیزه پیشرفت معلمان متوسطه شهرستان قدس

با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده‌ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در موارد که دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۹۲/۶/۱۹

دانشجوی کارشناسی ارشد اعظم جلیلی کلهری از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۸

بحروف هجده و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات پژوهش
۳	مقدمه
۶	بیان مسئله
۹	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۱	اهداف پژوهش
۱۱	هدف کلی
۱۱	اهداف فرعی
۱۱	سوالات پژوهش
۱۲	متغیرهای تحقیق
۱۲	تعاریف نظری و عملیاتی پژوهش
۱۲	هوش معنوی
۱۴	انگیزه پیشرفت
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش
۱۶	مقدمه
۱۶	هوش
۱۷	تعریف هوش
۲۰	انواع هوش
۲۱	- تئوری هوش چندگانه :
۲۳	تعاریف هوش معنوی
۲۵	تمایز بین هوش های مختلف
۲۷	معنویت
۳۰	دیدگاه های مختلف در زمینه ی معنویت
۳۰	دیدگاه الکینز
۳۰	دیدگاه گاردنر

۳۱	دیدگاه ویلیام وست
۳۱	دیدگاه گروم
۳۱	دیدگاه ویگزورث
۳۱	مدل ۵ مولفه ایمونز
۳۲	مدل ۵ مولفه ای سیسک
۳۲	مدل چهار مولفه ای کینگ
۳۳	دیدگاه مک مولن
۳۳	مولفه های معنوی در اسلام
۳۴	دیدگاه گاردنر
۳۴	دیدگاه ویلیام وست
۳۴	دیدگاه گروم
۳۴	دیدگاه ویگزورث
۳۵	ابعاد هوش معنوی
۳۸	مولفه های هوش معنوی از دیدگاه ه آمرام
۴۱	اجزای هوش معنوی
۴۲	بررسی نقش هوش معنوی در محیط کار با تأکید بر آموزه های اسلامی
۴۹	انگیزه پیشرفت
۵۰	تعاریف انگیزه پیشرفت
۵۳	ویژگی های افراد دارای انگیزه پیشرفت
۵۵	رابطه انگیزه پیشرفت با هوش معنوی
۵۷	رابطه بین مولفه های هوش معنوی و انگیزه پیشرفت
۵۷	تحقیقات انجام شده در ایران
۶۱	پیشینه تحقیقات در خارج کشور
	فصل سوم: روش اجرای پژوهش
۶۵	نوع روش پژوهشی
۶۵	جامعه آماری (اصول و روش نمونه گیری)
۶۵	نمونه آماری حجم نمونه و روش تعیین آن
۶۵	الف (نمونه آماری

۶۶	ب) روش نمونه گیری
۶۶	روش ها و ابزار جمع آوری اطلاعات
۶۶	مطالعه کتابخانه ای و اینترنت
۶۶	هوش معنوی
۶۸	انگیزه پیشرفت
۶۹	روش تجزیه و تحلیل داده ها
		فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
۷۱	مقدمه
۷۱	توصیف داده ها
۷۵	شاخص های توصیفی
۷۶	شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک جنسیت
۷۶	تحلیل داده ها
۷۹	تحلیل رگرسیون
۸۱	تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA)
۸۳	تحلیل رگرسیون انگیزه پیشرفت
۸۴	یافته های جانبی
		فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۹۰	مقدمه
۹۰	خلاصه
۹۳	بحث و نتیجه گیری
۹۳	سوال اصلی پژوهش
۹۸	یافته های جانبی
۱۰۱	محدودیت های پژوهش
۱۰۲	محدودیت های خارج از اختیار محقق
۱۰۲	پیشنهاد های پژوهش
۱۰۳	پیشنهاد برای تحقیقات آتی
۱۰۴	فهرست منابع
۱۱۱	ضمائم

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۲-۴- کارکرد انواع هوش از دیدگاه زوهر مأخذ: (میرشمسی، ۱۳۸۸، ص ۴۷).....	۳۵
جدول ۲-۵- مقایسه هوش معنوی و هوش عمومی (متعارف).....	۳۷
جدول ۳-۲- نمونه آماری به تفکیک جنسیت.....	۶۶
جدول (۳-۳) توزیع سؤالات مربوط به هر مؤلفه در پرسشنامه هوش معنوی.....	۶۸
جدول (۳-۴) آلفای هر یک از متغیرها برای پرسشنامه هوش معنوی.....	۶۸
جدول ۴-۱- نمونه آماری به تفکیک جنسیت.....	۷۱
جدول ۴-۲. توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری به تفکیک تحصیلات.....	۷۲
جدول ۴-۳. توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری به تفکیک تاهل.....	۷۳
جدول ۴-۴. توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری به تفکیک سابقه.....	۷۴
جدول ۴-۵ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش.....	۷۵
جدول ۴-۶ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک جنسیت.....	۷۶
جدول ۴-۷ نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه هوش معنوی و انگیزه پیشرفت معلمان.....	۷۶
جدول ۴-۸ نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه آگاهی با انگیزه پیشرفت.....	۷۷
جدول ۴-۹ نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه قدر شناسی با انگیزه پیشرفت.....	۷۷
جدول ۴-۱۰ نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه کنترل خود با انگیزه پیشرفت.....	۷۸
جدول ۴-۱۱ نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه پذیرش و قبول حقیقت با انگیزه پیشرفت.....	۷۸
جدول ۴-۱۳ نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه تقدس و پاکی با انگیزه پیشرفت.....	۷۹
جدول ۴-۱۴ خلاصه تحلیل رگرسیون انگیزه پیشرفت.....	۸۰
جدول ۴-۱۵ نتایج تحلیل واریانس یکراهه مربوط به عوامل پیش بین.....	۸۲
جدول ۴-۱۶ ضرایب رگرسیون انگیزه پیشرفت.....	۸۳
جدول ۴-۱۷. تعداد، میانگین و انحراف معیار به تفکیک جنسیت.....	۸۴
جدول ۴-۱۸. نتایج آزمون t دو گروه مستقل جنسیت و انگیزه پیشرفت.....	۸۴
جدول ۴-۱۹. تعداد، میانگین و انحراف معیار به تفکیک جنسیت.....	۸۵

- جدول ۴-۲۰. نتایج آزمون t دو گروه مستقل جنسیت و هوش معنوی و مولفه های آن ۸۶
- جدول ۴-۲۱. تعداد، میانگین و انحراف معیار به تفکیک تاهل ۸۶
- جدول ۴-۲۲. نتایج آزمون t دو گروه مستقل تاهل و انگیزه پیشرفت ۸۶
- جدول ۴-۲۳. تعداد، میانگین و انحراف معیار به تفکیک تاهل ۸۷
- جدول ۴-۲۴. نتایج آزمون t دو گروه مستقل تاهل و هوش معنوی و مولفه های آن ۸۸

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۷۱.....	نمودار ۴-۱ توزیع نمونه آماری به تفکیک جنسیت.....
۷۲.....	نمودار ۴-۲. توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری به تفکیک مدرک تحصیلی.....
۷۳.....	نمودار ۴-۳. توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری به تفکیک تاهل.....
۷۴.....	نمودار ۴-۴. توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری به تفکیک مدرک تحصیلی.....

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه هوش معنوی و انگیزه پیشرفت معلمان متوسطه شهرستان قدس انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه معلمان متوسطه شهرستان قدس در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ بوده که در آن واحد مشغول به کار بوده اند، بر اساس ضوابط نمونه گیری ابتدا از روش نمونه گیری طبقه ای (زن و مرد) و سپس از روش تصادفی ساده استفاده شد.

بدین منظور ۱۶۱ نفر زن و ۹۱ نفر مرد انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه هوش معنوی جامع و انگیزه پیشرفت هرمس استفاده شده است، مؤلفه های هوش معنوی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته: (کنترل خود- آگاهی- پذیرش و قبول خود - قدر شناسی و توجه به زیباییهای اطراف - صلح و آرامش - تقدس و پاکی)

طرح تحقیق از نوع توصیفی و همبستگی بود، و اطلاعات جمع آوری شده توسط ضریب همبستگی پیرسون و روش رگرسیون چندگانه و تحلیل واریانس یکراهه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج پژوهش نشان می دهد بین هوش معنوی و انگیزه پیشرفت همبستگی مثبت و معنی داری وجود دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده به طور کلی می توان گفت، رابطه مثبت و معنی داری بین مؤلفه های هوش معنوی و انگیزه پیشرفت دبیران وجود دارد. اما در بررسی رابطه بین مؤلفه های هوش معنوی و انگیزه پیشرفت دبیران، مشاهده نمودیم مؤلفه " تقدس و پاکی، قدرشناسی و پذیرش " بیشترین تاثیر را نسبت به سایر مؤلفه ها نشان می دهد.

واژه های کلیدی: هوش معنوی، انگیزه پیشرفت

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه

هوش مفهومی است که از دیرباز، آدمی به پژوهش و تفحص در مورد ابعاد، تظاهرات، ویژگی ها و انواع آن علاقه مند بوده است (غباری بناب و دیگران، ۱۳۸۶، ۱۲۶). اما با وجود کوشش هایی که برای بررسی پدیده ی هوش انجام شده است به لحاظ پیچیدگی و نیز عوامل دخیل در آن هنوز صاحب نظران به هم سویی کلی در مورد ابعاد گوناگون هوش و حتی تعریفی دقیق از آن دست نیافته اند (صمدی، ۱۳۸۵).

هوش ها به انواع گوناگونی چون: هوش بدنی، هوش عقلانی، هوش هیجانی و هوش معنوی تقسیم می شود. امروزه گفته می شود که، (iq) و (eq) پاسخگوی همه چیز نبوده و واقعا موثر نیستند؛ بلکه انسان به عامل سومی هم نیازمند است که هوش معنوی نامیده می شود (چریان، ۲۰۰۴)^۱ موضوع هوش معنوی توسط ایمونز (۱۹۹۰)^۲ مطرح و سپس زوهر و مارشال^۳ (۲۰۰۰) آن را بسط و توسعه داده و آن را هوش بنیادی نامیده اند و چنین تعریف نمودند: هوشی که از طریق آن مسائل مربوط به معنا و ارزش ها را حل می کنیم، هوشی که فعالیت ها و زندگی ما را در زمینه ای وسیعتر، غنی تر و معنادار قرار می دهد، هوشی که به ما کمک می کند بفهمیم کدام اقدامات یا کدام مسیر معنا دار تر از دیگری است (صمدی، ۱۳۸۵). در میان انواع هوش ها، هوش معنوی اساسی ترین و اصلی ترین هوش است (سهرابی، ۱۶، ۱۳۸۷).

هوش معنوی به عنوان هوش مکمل و هوشی که در برگیرنده هدایت و معرفت درونی، حفظ تعادل فکری، آرامش درونی و بیرونی و عملکردی همراه با بصیرت و ملایمت و مهربانی می باشد و سبب به

^۱ cherian

^۲ Emmons

^۳ Marshall

وجود آمدن توانایی و قدرتی در افراد می شود که آن ها را برای رسیدن به اهداف و رویاهایشان یاری می دهد و افراد را در حل متفکرانه مسائل روزانه یاری می دهد (کشمیری و عرب احمدی، ۱۳۸۶)

هوش معنوی زیر بنای موضوعاتی است که به آنها ایمان داریم؛ همچنین اساس اعتقادات، ارزش ها و اعمال و ساختار زندگی ما است. هوش معنوی، دسترسی انسان به معنا و ارزش و نیز استفاده از آن ها در شیوه ی اندیشیدن و تصمیم گرفتن را فراهم می کند، به انسان تمامیت می بخشد و به او یکپارچگی و وحدت عطا می کند (همان منبع، ۱۶). هوش معنوی سازه های معنویت و هوش را درون یک سازه جدید ترکیب می کند (همان منبع، ۱۴). به طور کلی می توان پیدایش سازه هوش معنوی را به عنوان کاربرد ظرفیت ها و منابع معنوی در زمینه ها و موقعیت های عملی در نظر گرفت (همان منبع، ۱۵).. در واقع هوش معنوی، موضوع جالب و جدیدی است که مطالب نظری و نیز یافته های پژوهشی و تجربی در مورد آن بسیار اندک است (سهرابی، ۱۳۷۸: ۱۳). شواهد علمی، بیانگر استفاده مثبت از معنویت و هوش معنوی در محیط های کاری است. با این حال تحقیقات در این زمینه هنوز در ابتدا راه خود است (فتاحی، فرهنگی، ۱۳۸۸: ۱۵) در عصر کنونی که جهان به سمت پیشرفت فناوری و اطلاعات سوق داده شده است کشورها نیازمند نیروی انسانی تحصیل کرده و خلاق و به طور کل فردی که بتواند با توجه به تغییرات جدید و پیشرفت های سریع جهانی خود را تطبیق دهد. بنابراین مابرای ساختن چنین نسلی در آینده نیاز به آموزش نوین و برنامه ریزی دقیق و ارائه الگوهای جهت برآورده شدن نیازهای امروز داریم، تا اولاً افراد را به درس علاقمند سازیم و ثانیاً موجبات موفقیت او را فراهم نماییم.

افراد را از حیث هوش معنوی می توان به دو گروه دارای هوش معنوی قوی و دارای هوش معنوی ضعیف تقسیم کرد و در مقایسه کوتاهی رفتار افراد دارای هوش معنوی قوی و افراد دارای هوش معنوی ضعیف را می توان اینگونه بیان کرد:

افراد دارای هوش معنوی قوی: هرگز دیگران را برای چیزی سرزنش نمی کنند و همیشه مسئولیت اعمالشان را می پذیرند. چیزی را برای از دست دادن ندارند. درک کرده اند که نمی توانند مالک هر چیزی باشند و برای اینکه حس خوبی درباره خودشان داشته باشند نیازی به تأیید دیگران ندارند افراد

دارای هوش معنوی ضعیف و قتی که از دیگران خطایی سر می‌زند، به خاطر ترس از مسئول شناخته شدن و از دست دادن موقعیت‌شان، آنها را سرزنش می‌کنند و بنابراین، از دیگران تأییدیه می‌گیرند. برای آنکه از مدیر خود تأییدیه بگیرند حاضرند دست به هر کاری بزنند.

هرچند علم، توسعه و پیشرفت نیاز اولیه بشر امروزی است، ولی باید دانست که علم به خودی خود، ضامن حل بسیاری از مسائل و مشکلات آینده‌ای که ما با آنها مواجه خواهیم شد نیست، تنها نیروی فوق‌العاده و قدرتمند خلاقیت است که می‌تواند مسائل و مشکلات را به طرز خارق‌العاده‌ای از سر راه بشر بردارد لازمه داشتن خلاقیت برای معلمان انگیزه است (حسینی، ۱۳۷۸، ص ۴۶)

کلمه انگیزش مفاهیم مختلفی دارد، اما همه روانشناسان در این نکته اتفاق نظر دارند که انگیزه عاملی است درونی که رفتار شخص را تحریک کرده و در جهت معینی سوق می‌دهد و آن را هماهنگ می‌سازد انگیزه رابه طور مستقیم نمی‌توان مشاهده کرد ولی وجود آن را از روی رفتار شخص استنباط می‌کنیم در هر حال چنین مفهومی را برای توجیه رفتار لازم می‌دانیم (موری^۱، ۱۹۸۳).

انگیزه پیشرفت یکی از نیازهای سه‌گانه است که توسط مک‌کله‌لند بطور گسترده مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. وی اصطلاح لنگیزه پیشرفت را که در کتاب جامعه توفیق‌یابنده‌ای خود با عامل است، در معنای عنصری قابل اندازه‌گیری در افراد و گروه‌های بکار می‌رود (مک‌کله‌لند^۲، ترجمه فارسی، ۱۳۷۹: ۱۵۷)

جهان کنونی پیچیده‌تر و دشوارتر از قبل شده و معلمان با مشکلات غیر قابل پیش‌بینی روبرو می‌گردند، لذا باید برای رفع مشکلات و مواجهه با محیط پیرامون دارای انعطاف‌پذیری بالایی باشند (سرخوش، ۱۳۸۹).

انگیزه به عنوان مجموعه عواملی تعریف شده که انسان را به سوی فعالیت و هدف به حرکت وامی‌دارد، آن را هدایت می‌کند و سبب تداوم آن می‌شود، بنابراین می‌توان انگیزه را عاملی بر هدفمند کردن افراد به سمت پیشرفت نامید.

^۱ Murray

^۲ Mccelland

با توجه به مطالب مطروحه می توان گفت که هوش معنوی جدیدترین هوش شناخته شده توسط بشر می باشد و مختص انسان است این هوش توانایی های مختلفی به انسان می دهد از جمله منجر به افزایش انگیزه و انگیزه ی پیشرفت در افراد مختلف می شود لذا در این پژوهش قصد بر آن است رابطه ی بین هوش معنوی و انگیزه ی پیشرفت معلمان پایه متوسطه شهرستان قدس مورد بررسی قرار گیرد.

بیان مسئله

هوش مفهومی است که از دیر باز آدمی به پژوهش و تفحص در مورد ابعاد، تظاهرات، ویژگی ها و انواع آن علاقه مند بوده است. مدت ها بود محققان و اندیشمندان برای سنجش قابلیت های انسانی و استعداد ذاتی انسان و پیش بینی پیشرفت وی، از هوش استدلالی و آزمون های ساخته شده که میزان این هوش را می سنجید کمک گرفتند. اندکی بعد حضور هوشی فراگیرتر و نسبتا مجزا از هوش استدلالی مورد توجه قرار گرفت که تمرکز بر درک و فهم احساسات و هیجانات داشت. این هوش، هوش هیجانی نامگذاری گردید. اما با پیشرفت های روز افزون علم و فناوری و نیاز به نیروی ماورایی و احساس خلاء در زندگی پیچیده امروزی چیزی ورای این دو نوع هوش مد نظر قرار گرفت که اکنون یا نیاز به آن انکار می شد و یا نادیده انگاشته می شد و آن هوش معنوی یا کاربرد دامنه اطاعات معنوی در حل مسائل روزمره و مسائل معنایی و ارزشی است (معینی، ۱۳۸۹)

در حیطه برنامه ریزی درسی شناسایی انواع هوش بخصوص هوش معنوی از اهمیت بسزایی برخوردار است و انگیزه پیشرفت محرک اصلی و موتور حرکت به حساب می آید.

انگیزه پیشرفت نیز از دیر زمان مورد توجه بوده و علت اصلی در توجه محققان به این مسئله است که شاید بتوان گفت محور بنیادی آموزش و پرورش آینده، انگیزش و مطالعات مربوط به آن است یکی از وظایف اصلی برنامه ریز درسی آن است که در کنار پیشرفت سریع و فراینده ی علم و فن به پرورش استعداد، ایجاد انگیزه های پایدار، بالابردن ظرفیت افراد و در مجموع به آماده ساختن انسان هایی پردازد که از لحاظ عاطفی و روانشناختی قادرند خود را با چنین پیشرفت سریعی در علم،

همه‌ها گنگ کنند و از عوارض احتمالی آن مصون بمانند یکی از حوزه‌هایی که به نظر می‌رسد، بر هوش معنوی تاثیر دارد انگیزه پیشرفت است.

با توجه به اینکه بسیاری از ابعاد معنویت و هوش معنوی با انگیزه پیشرفت پیوند دارد این دغدغه در ذهن پژوهشگر به وجود آمد که رابطه بین انگیزه پیشرفت دبیران متوسطه با مؤلفه‌های هوش معنوی (آگاهی، قدرشناسی و توجه به زیبایی‌های اطراف، تقدس و پاکی، کنترل خود، صلح و آرامش، پذیرش و قبول حقیقت) ایشان چیست؟ آیا مؤلفه‌های هوش معنوی در انگیزه پیشرفت می‌توانند تاثیر گذار باشند و کدام مؤلفه هوش معنوی تاثیر و همبستگی بیشتری در انگیزه پیشرفت دبیران متوسطه برعهده دارد؟

لذا، تحقیق به دنبال پاسخگویی به این سوال اساسی است که:

چه رابطه‌ای بین هوش معنوی با انگیزه پیشرفت معلمان شهرستان قدس وجود دارد؟

درباره اجزای تشکیل دهنده‌ی هوش معنوی (مؤلفه‌ها) نظرات و مؤلفه‌های مختلفی ارائه شده است در این پژوهش مؤلفه‌های هوش معنوی (آگاهی، کنترل خود، قدرشناسی و توجه به زیبایی‌های اطراف - صلح و آرامش نسبت به خویشان - تقدس و پاکی، پذیرش و قبول حقیقت) و توسط تست جامع هوش معنوی سنجیده می‌شود مورد بررسی قرار می‌گیرند:

- (آگاهی) توانمندی اداره کردن موقعیتی که در آن هستیم و اهدافی که داریم با سطح هوشیاری بالا در آن لحظه.

(کنترل خود) شخص قادر است که خود درونش را کنترل کند که بر روی واکنش‌ها و روابطش با دیگران تاثیر نگذارد مربوط به فروتنی و کنار آمدن با دیگران است.

(قدرشناسی و توجه به زیبایی‌های اطراف) توجه کردن به زیبایی‌های اطراف و کاری که انجام می‌دهد و داشتن بیانی خلاقانه برای ابراز این زیبایی و قدرشناسی به چیزهای مثبت در زندگی درک و احساس قدرشناسی دارد و آنها را به منزله هدیه‌ای در زندگی در نظر می‌گیرد.

- (پذیرش و قبول حقیقت): فرد عاشق این است که بداند حقیقت چیست و بدون پافشاری و دفع کردن و ناراحت نشدن آنرا قبول کند.